

ПЛАТФОРМА ЗА
МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ

Документ за јавна политика

КРЕИРАЊЕ НА МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ ПРЕКУ ЛОКАЛНИ СОВЕТИ НА МЛАДИ

Издавањето на публикацијата е поддржано од Прогрес – Институт за социјална демократија и Фондацијата „Калеви Сорса“ и е произлезено од Платформата за мултикултурализам формирана во рамките на проектот „Поддршка на демократијата во мултиетничка Македонија – Младински активизам за мултикултурна демократија“.

Автори:

Марија Мерковска
Андријана Димитриевска
Марјан Дамјановски
Сара Сејфула
Павлинка Бачева

Издадено: ноември, 2017

ПРЕДГОВОР

Оваа публикација е резултат на соработката на младински граѓански организации и политички подмладоци и е производ од две работилници за креирање и за пишување јавни политики организирани во 2016 година за потребите на организациите членки на Платформата за мултикултурализам во рамките на проектот „Поддршка на демократијата во мултиетничка Македонија – Младински активизам за мултикултурна демократија“ 2015-2017 година. Работилниците и изработката на документите беа под менторство на д-р Јасна Бачовска Недиќ и д-р Александар Спасов, професорка и доцент на Правниот факултет „Јустинијан Први“ при УКИМ во Скопје.

Платформата за мултикултурализам е создадена во 2013 година во рамките на проектот „Поддршка на демократијата во мултиетничка Македонија – дијалог и соработка“ спроведуван од Прогрес – Институт за социјална демократија и Фондација „Калеви Сорса“ од Финска. Платформата е основана од политички подмладоци и граѓански организации, а е поддржана од Прогрес – Институт за социјална демократија и Фондација „Калеви Сорса“.

Оваа публикација и препораките дадени од страна на авторите, претставници на младински организации и политички подмладоци, се во насока кон отворање поширока дебата и дискусија за клучните прашања и проблеми што влијаат врз животот на младите во Македонија и кон воведување конкретни политики за подобрување на состојбата.

Платформата за мултикултурализам ќе продолжи со својата работа преку предлагање конкретни јавни политики, како и препораки за подобрување на состојбата на младите, како и во насока на зголемување на бројот на организации и на граѓански активисти на локално и национално ниво во активностите на Платформата сè со цел да стане активен чинител во креирањето на јавните политики во Македонија.

Проектен координатор	Проектен координатор
Самули Синисало	Тоше Зафиров
Фондација „Калеви Сорса“	Прогрес – Институт за социјална демократија

ПЛАТФОРМА ЗА
МУЛТИКУЛТУРАЛИЗАМ

документ за јавна политика

Креирање младински политики преку локални совети на млади

СОДРЖИНА

	РЕЗИМЕ	4
1.	ОПИС НА ПРОБЛЕМОТ	5
	СОСТОЈБА НА СОВЕТОТ НА МЛАДИ НА ОПШТИНА ЦЕНТАР	5
	СОСТОЈБА НА СОВЕТОТ НА МЛАДИ НА ОПШТИНА СТРУМИЦА	5
	СОСТОЈБА НА СОВЕТОТ НА МЛАДИ НА ОПШТИНА ТЕТОВО	5
	СОСТОЈБА НА СОВЕТОТ НА МЛАДИ НА ОПШТИНА БИТОЛА	6
2.	КЛУЧНИ ПРОБЛЕМИ СО КОИ СЕ СООЧУВААТ СОВЕТИТЕ НА МЛАДИ	7
	2.1 Проблемот на ефективност?	7
	2.2 Кадровски прашања	7
3.	ЗАКЛУЧОЦИ И ПРЕПОРАКИ ЗА ИДНО ДЕЛУВАЊЕ	8
	АНАЛИЗА НА РАБОТАТА НА СОВЕТИТЕ	8
	ОТВОРАЊЕ КАНЦЕЛАРИИ ЗА МЛАДИ ВО ПОВЕЌЕ ОПШТИНИ	8
	ПОГОЛЕМ БУЏЕТ ЗА СОВЕТИТЕ НА МЛАДИ	9
	ПОГОЛЕМА ВИДЛИВОСТ И ДОСТАПНОСТ НА СОВЕТИТЕ НА МЛАДИ	9
	БИБЛИОГРАФИЈА	10

КРЕИРАЊЕ МЛАДИНСКИ ПОЛИТИКИ ПРЕКУ ЛОКАЛНИТЕ СОВЕТИ НА МЛАДИ

РЕЗИМЕ

Во овој документ за јавна политика се обработува проблемот со (не)функционирањето на повеќето локални младински совети во Македонија, што на некој начин предизвикува недоверба во ваквите тела од страна на младите и отсуство на иницијатива за креирање локални младински политики. Целта на овој документ за јавна политика е, пред се, да ги промовира позитивните страни на советите на млади како начин за учество во креирањето младински политики и да ја подигне свеста кај младите за влијанието што би го имале преку вклученоста во советите на млади.

Во последните осум години во повеќе од 50 општини во Република Македонија се формирани совети на млади како советодавни работни тела на советите на самите општини, а целта на нивното формирање е младите активно да се вклучат во јавниот живот на општините, преку предлагање иницијативи за прашањата што ги засегаат младите луѓе што живеат на подрачјето на самите општини. Потребна е итна акција за решавање на овој проблем и враќање на основната функција на овие младински совети, а тоа е тие да бидат мост помеѓу младите и институциите во вистинска смисла на зборот.

1. Опис на проблемот

Прегледот на тековните состојби поврзани со младинските совети во четирите општини: Центар, Струмица, Тетово и Битола доведува до сознанија дека заинтересираноста за учеството на младите во младинските совети е значителна и е резултат на постоењето совет на млади во општината.

Така, во Струмица, Советот на млади постои веќе осум години, а младите активно учествуваат преку спроведување проекти и активности произлезени од членовите на советот и од иницијативи на граѓаните. Учеството на младите во Центар (Скопје) и во Битола постои од поскоро време.

Во 2015 година во Центар е отворена првата канцеларија за млади, која претставува линк помеѓу општината и младите, не само од Центар туку и за цело Скопје, бидејќи е прва и единствена канцеларија од овој вид.

Во истата 2015 година во Битола е формиран Совет на млади, а во претходната 2014 година била донесена Стратегијата за млади на Општина Битола, која содржи конкретни чекори за зголемување на учеството на младите во локалните процеси.

За разлика од овие општини, во Тетово сè уште не е формиран совет на млади, но тој се очекува да биде формиран оваа година.

Во меѓувреме, младите своето учество најчесто го остваруваат преку невладини организации.

Состојба на Советот на млади на Општина Центар

На 23-ти јануари 2016 година, Советот на Општина Центар едногласно ги верификуваше мандатите на членовите на првиот локален младински совет на Општина Центар. Значајно е да се напомене дека во Извршниот одбор се застапени претставници од граѓанскиот сектор, волонтерски организации, студентски и средношколски организации, како и подмладоци на политичките партии. Општина Центар претставува еден позитивен пример за тоа како може да соработуваат младите со локалната власт.

Состојба на Советот на млади на Општина Струмица

Еден од првите формирани локални младински совети во Република Македонија е Советот на млади на Општина Струмица. Основан е во март 2008 година од претставници на граѓански организации и средношколски организации. Од своето основање до денеска е позитивен пример за партнерство помеѓу младите и локалната самоуправа. Советот на млади, како невладина организација, е основан со цел оспособување на децата и на младите да бидат во целина подготвени, да живеат самостојно во општеството и да бидат воспитани во духот на идеалите прокламирани во Повелбата на Обединетите нации, а особено во духот на мирот, достоинството, толеранцијата, слободата, рамноправноста и солидарноста. Советот на млади се залага за придонесување за Општината по мерка на младите преку развиени методи за работа со деца и со млади. Советот на млади има свои канцеларии што секогаш се отворени за сите граѓани и млади луѓе што имаат свои проекти и идеи.

Состојба на Советот на млади на Општина Тетово

Иницијативниот одбор за основање локален младински совет во Тетово се состоеше од млади од невладини организации, средношколски организации и подмладоци на политичките партии. Година и половина младите ја ширеа иницијативата низ градот, организираа разни јавни настани и дебати, со цел да ги промовираат идејата и потребата за локален младински совет. Поддршката од граѓаните беше огромна, пред се од младите, и се започна со процес за формирање локален младински совет. Но, како пречка сè појави локалната власт, која не даде дозвола за формирање на советот, не сакајќи да го слушне гласот на младите. Властите од Општина Тетово си зеа за обврска тие да го направат моделот преку кој ќе се формира локалниот младински совет, но оттогаш до денеска тоа остана само на збор. Несоработката

на Општината ги остави младите без простор да можат нивните проблеми да ги адресираат на вистинското место, а со самото тоа се намулува и желбата кај младите да учествуваат во секојдневните активности преку кои ќе го подобрат животот во општината.

Состојба на Совет на млади на Општина Битола

Советот на млади во Битола беше изгласан во декември 2014 година со вкупно девет членови. Идејата за формирање на Советот на млади започна со креирање на младинското јадро во Битола, кое се состоеше осум членови од неколку

локални организации избрани преку отворен повик. Во првите неколку месеци од 2014 година, младинското јадро беше зајакнато од низа организирани тренинзи. На крајот од тренинзите беше организиран промотивен настан на кој се презентираше јадрото пред младите во Битола. Потоа следуваше фазата на формирање Иницијативен одбор, којшто го сочинуваа дел од членовите на јадрото, но исто така и нови членови. Процесот заврши со креирање Совет на млади на Општина Битола како советодавно тело на Совет на Општина Битола. Преку отворен повик беа избрани девет членови со мандат од две години, кои имаа за цел да го подобрат младинското учество во Битола.

2. Клучни проблеми со кои се соочуваат советите на млади

2.1 Проблемот на ефективност?

Многу мал дел од советите на млади функционираат во согласност со своите декларирани цели. Се соочуваме со ситуација каде што членството на советите на млади не ја знае својата улога и не презема иницијатива за поттикнување и за решавање на прашањата на младите, туку единствено постои како институционална структура. Таа ситуација предизвикува недоверба кај младите и сомнеж во работата на советите на млади за коишто постојат сомневања дека се формирани за задоволување на потребите на политичките партии и дека своите активности ги креираат во согласност со партијата која ја претставуваат и во која членуваат. Многу често овие совети на млади предизвикуваат и недоверба и кај самите совети на општините од кои се создадени. Членовите немаат доволен капацитет да лобираат кај самите локални власти и да се застапуваат за младинските политики и сево ова резултира со многу мали буџети што општините ги одвојуваат за младите, а посебно за работата на локалните младински совети.

Советот на млади на Општина Центар во 2016 г. има искористено 369 000 денари за закупнина за канцеларија за млади, а во 2017 година 498 727 денари, од кои 20 060 денари за обуки, 5 000 денари за публикации, флаери и за други материјали за организација на активностите, 166 667 денари за наградување на одбраните проектни и бизнис-идеи-планови и 307 000 за закупнина за канцеларија за млади. Во Општина Струмица, градоначалникот на Општина Струмица на организацијата Младински совет на Седница на Совет доделува три милиони денари. Младинскиот совет не ја добива одобрената вкупна сума на своја сметка, туку ги добива по основ на барање. Секоја година се искористуваат вкупно 50-60% од вкупниот доделен буџет. На 29.1.2016 година донесен е Заклучок за усвојување на Годишната програма за работа на Советот за млади на Општина Битола за 2016 година без дефиниран буџет. Дел од активностите што произлегуваат од Програмата на Советот на млади Општината ги реализираше со логистичка по-

мош, како и со обезбеден транспорт за дел од обуките што беа организирани за зајакнување на капацитетите на Советот. Исто така, беше отворена и канцеларија на Советот на млади, која претставува инфо-центар за младите, како и нивни личен простор за организација на идните активности. Во врска со планираните средства за 2017 година, обезбедени се финансиски средства за тековно одржување на канцеларијата, а за реализација на идните активности во план е изработка на програма за работа на Советот на млади за 2018 година.¹

Главниот проблем е недостигот на обучен кадар што ќе работи професионално со младите, односно во рамките на локалната самоуправа не постојат одделенија за работа со млади. Освен тоа, младите, на некој начин, не се заинтересирани за развој на Општината, а со самото тоа и учество во креирањето политики, што е главна цел на Советот на млади и сите преземени активности. Како други слаби страни се сметаат и тешкотиите во контактирање и информирање на организациите и директна вклученост на сите групи на млади, без разлика на нивната видливост и бројност

2.2. Кадровски прашања

Проблемот со нефункционирање на советите на млади најпрво треба да се реши со избирањето на самите членови. Прво, мандатната комисија во општината, којашто ги избира членовите на советите, често не дава приоритет на членовите што имаат повеќе искуство со младински политики и на младите што се мотивирани да посветат време и енергија за решавање на младинските прашања. Исто така, квотата за членство на претставници од граѓанските организации е многу мала.²

¹ Информациите се добиени преку алатката *Пристап до информации од јавен карактер* за соодветните општини.

² Советот на млади во Општина Битола се состои од девет членови, од кои само два се од граѓанските организации

3. Заклучоци и препораки за идно делување

Од кратката анализа на состојбите на локалните младински совети во четирите општини што беа предмет на обработка може да се заклучат неколку работи. Прво, функционирањето на самите младински совети е условено, во голема мера, од локалните власти. Очигледен пример е случајот во Тетово, каде што локалната власт не даде дозвола за формирање на советот, не сакајќи да го слушне гласот на младите, и со тоа ги остави младите без простор да можат нивните проблеми да ги адресираат на вистинското место.

Овие младински совети, впрочем, се советодавни работни тела на советите на општините, а целта на нивното формирање е младите активно да се вклучат во јавниот живот на општините, преку предлагање иницијативи за прашањата што ги засегаат младите луѓе што живеат на подрачјето на тие општини.

Промоцијата на позитивните страни на советите на млади како начин за учество во креирањето младински политики и подигнувањето на свеста кај младите за влијанието што би го имале преку вклученоста во советите на млади е клучното прашање со коешто би требало да се занимаваат и граѓанските организации, но и локалните власти, бидејќи користа од младите како човечки ресурс ќе биде обострана.

Од друга страна, пак, имаме случаи каде што членството на советите на млади не е целосно запознаено со својата институционална положба и активно не презема иницијативи за поттикнување и за решавање на прашањата што ги засегаат младите, туку постои единствено како структура. Наведената ситуација е, исто така, загрижувачка.

Со цел да се промени опишаната ситуација, издвојуваме неколку препораки и насоки за идно делување, коишто, прво на краток рок, а потоа и долгорочно, позитивно ќе дејствуваат врз положбата на младите и врз општеството во целина.

* **Анализа на работата на советите**

За да се пристапи кон решавање на опишаните проблеми, треба да се изработи анализа за досегашната работа на советите на млади и да се утврдат причините за слабостите во нивното работење. Со ова ќе се добие реална слика за работата на советите и ќе се знае во кои сегменти треба да се подобри нивната работа. Исто така, потребна е изработка на локални акциони планови за млади врз основа на реалните потреби на младите, како и да се обезбедат средства за имплементација на акциониот план. При изработката на локалните акциони планови за младите, треба да се обезбеди вклучување на сите засегнати страни со особен нагласок на младите и нивните организации.

* **Отворање канцеларии за млади во повеќе општини**

Пожелно е да се отворат канцеларии за млади што ќе бидат матични канцеларии на советите на млади. Преку овие канцеларии ќе се зголемат видливоста и достапноста на советите, а канцелариите ќе претставуваат бази на податоци што младите ќе можат да ги користат за да го подобрат својот живот. Овие канцеларии ќе може да ги користат и другите младински организации и неформални групи со цел да ги спроведуваат своите активности.

*** Обезбедување соодветни буџети за советите на млади**

Потребно е да се зголемат буџетите за активностите што ги имаат советите на млади и постојано да се врши евалуација на нивните активности. Потребно е да се искористат многубројните меѓународни фондови за поддршка на младите и да аплицираат за проекти што ќе бидат менаџирани од страна на самите совети на млади.

*** Поголема видливост и достапност на советите на млади**

На интернет-страниците на општините потребно е да се креира посебен дел за млади каде што тие би можеле да ги следат објавените курсеви, да ги споделуваат проблемите, да дискутираат за локалните акциони планови, да даваат предлози и сл. Исто така, советот на млади треба активно да се вклучува во различните активности организирани од другите организации. Неколку пати во текот на годината, советот на млади треба да иницира и/или да организира дебати за теми што ги засегаат младите.

КОНСУЛТИРАНИ И ПРЕПОРАЧАНИ ИЗВОРИ

1. Кажете го своето — Прирачник на ревидираната Европска повелба за учеството на Европската повелба во локалниот и регионалниот живот, Совет на Европа
2. **Младите одлучуваат — Развој на локални младински политики и локално младинско учество во 12 општини, Бранкица Георгиевска и др., Младински образовен форум, Скопје, 2015 г.**
3. **Национална стратегија за млади – нацрт-текст (2016-2025 г.)**
4. **Стратегија за млади на Општина Битола (2014-2019 г.)**

Интернет-извори:

1. <http://www.slobodnaevropa.mk/a/26788873.html>
2. <http://www.radiomof.mk/lokalnite-mladinski-soveti-mehanizam-za-unapreduvanje-na-mladinskoto-uchestvo/>
3. <http://www.equip123.net/docs/e3-youthcouncils.pdf>
4. **Европски младински форум — European Youth Forum**
<http://www.youthforum.org/>

5. **Канцеларија за млади на Општина Центар**
<https://www.facebook.com/152143285125962/photos/gm.1643551642553431/152168908456733/>
6. **Национален младински совет на Македонија**
<http://www.nms.org.mk/mk/>
7. **Совет на млади на општина Центар**
<https://www.facebook.com/mladicentar/>
8. Совет на млади на Општина Битола
<https://www.facebook.com/mladinskisovetbitola/>

